

Temeljna načela klasifikacija na primjerima UDK, DDK i Klasifikacije s dvotočkom

---

Janus, Robert

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:315248>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2020-10-23**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij Informatologije

Robert Janus

Temeljna načela klasifikacija na primjerima UDK, DDK i
Klasifikacije s dvotočkom

Završni rad

izv. prof. dr. sc. Kornelija Petr Balog

Osijek, 2014.

Sadržaj

Uvod	1
1. Definicije klasifikacije	2
2. Temeljna načela klasificiranja	3
3. Knjižnične klasifikacije	4
3.1. Deweyeva Decimalna Klasifikacija	6
Zaključno o DKK	9
3.2. Univerzalna Decimalna Klasifikacija	9
Zaključno o UDK	13
3.3. Klasifikacija s dvotočkom	14
Zaključak o klasifikaciji s dvotočkom	17
Zaključak	18
Literatura:	19

Sažetak

Ovaj rad sažeto predstavlja temeljna načela klasifikacije općenito: što klasifikacija jest, kako se definira, koje klasifikacije postoje, te na temelju kojih kriterija se dijele. Također, ukratko će biti predstavljen koncept klasificiranja, te njegova svrha i cilj.

Nadalje, na red dolaze klasifikacijski sustavi – Univerzalna Decimalna Klasifikacija, Deweyev Decimalna Klasifikacija i Klasifikacija s dvotočkom, dok ostali klasifikacijski sustavi neće detaljnije biti razrađeni. Kriterij za odabir ove tri knjižnične klasifikacije su redom: Deweyeva Decimalna Klasifikacija kao dobar primjer enumerativne klasifikacije koja je danas najrasprostranjenija na svijetu; Univerzalna Decimalna Klasifikacija koja je najraširenija u Hrvatskoj, ali i zaista univerzalna klasifikacija, kako po području koje pokriva, tako i po svojoj širokoj primjenjivosti te Klasifikacija s dvotočkom zbog svoje fasetne strukture. Uz tu činjenicu, treba napomenuti da je UDK s obzirom na ostale dvije klasifikacije obrađene u ovom radu, u takozvanoj „zlatnoj“ sredini, te tako daje ravnotežu između DDK (enumerativne) i Klasifikacije s dvotočkom (fasetne). Na posljeticu, tu je Klasifikacija s dvotočkom koja, iako danas nije prihvaćena niti često korištena, služi kao odličan temelj za sve sustave koji bi se mogli razvijati u budućnosti. U kontekstu ovog rada, Klasifikacija s dvotočkom je dobro poslužila kao predstavnik fasetne sheme.

Klasificiranje, u svijetu koji nezaustavljivo proizvodi ogromne količine informacija, postaje ključni čimbenik učinkovitog korištenja tog proizvedenog znanja, stoga se ovoj temi valja posvetiti s puno pažnje, kako danas, tako i u budućnosti.

Ključne riječi

Klasifikacija, UDK, DDK, Klasifikacija s dvotočkom

Uvod

Počeci klasifikacije javljaju se krajem 19. st. i vezuju se uz belgijske pravnike Paula Otleta i Henryja La Fontainea, čija je namjera bila stvaranje popisa svega što je bilo napisano od izuma tiska. Nastojanja tvorca UDK¹, počela su se ostvarivati osnivanjem Međunarodnog bibliografskog instituta 1895. godine. Njihova ideja je imala sljedeće zadatke: izdavanje časopisa pomoću kojeg bi se vršila razmjena iskustava sa područja bibliografije, rad na rješavanju bibliografskih problema, širenje i razrada decimalne klasifikacije, izrada svjetskog kataloga literature te organiziranje međunarodnih sastanaka na kojima bi se raspravljalo o problemima.²

U ovom radu su predstavljene tri knjižnične klasifikacije sa svojim temeljnim načelima i karakteristikama. Detaljni opis svake od shema nije primarni cilj ovog rada, već je svrha dati uvid u odabrane klasifikacijske sheme; kako bi njena načela mogla sagledati iz više kutova. Prva predstavljena je DDK³, koja je i kronološki najstarija, zatim UDK, koja se razvila na temelju prethodne, te na kraju, i najmlađi predstavnik u ovoj grupi – Klasifikacija s dvotočkom.

Prije samih klasifikacijskih sustava, prvi dio rada je posvećen temeljnim načelima klasifikacije općenito, što znači da će prije svega biti predstavljen koncept klasifikacije, njena definicija, funkcije, zadaće i ciljevi. Nakon toga je opisan čin klasificiranja, tj. njegova temeljna svojstva. S obzirom da se klasificirati može na temelju raznovrsnih kriterija, u prvom dijelu rada bit će predstavljen još i svaki od tih kriterija sa svojim posebnostima.

Nakon već opisanih spomenutih klasifikacijskih sustava, slijede primjeri svakog klasifikacijskog sustava na kojima će se detaljnije analizirati njihova temeljna načela. Rad završava kratkim osvrtom na povijest klasifikacije.

---

¹ Univerzalna Decimalna Klasifikacija. U daljnjem tekstu: UDK.

² Žuljević, E. Savremeni bibliotečki klasifikacioni sistemi. Sarajevo: Društvo bibliotekara Bosne i Hercegovine, 1988. Str. 7.

³ Deweyeva Decimalna Klasifikacija. U daljnjem tekstu DDK.

1. Definicije klasifikacije

Kako dolazi do samog čina klasifikacije, tj. kako se, figurativno govoreći, klasifikacija „rađa“, zanimljivo je objasnila Jadranka Lasić – Lazić, u svom djelu "Znanje o znanju", gdje stoji da je klasifikacija zapravo dio znanstvene metode koja pripada stupnju prirodne povijesti istraživanja koja se sastoji od promatranja, opažanja, opisivanja i svrstavanja.⁴ Senada Dizdar pak, u djelu „Od podatka do metapodatka“ uzima definiciju klasifikacije iz *Word Encyclopedia of Library and Information*, a svodi se na ideju da je klasifikacija svaka metoda pomoću kojeg se ostvaruju generički odnosi ili druge veze među zasebnim semantičkim jedinicama, bez obzira na hijerarhijski stupanj koji zauzimaju u sustavu i bez obzira hoće li sustav biti primijenjen u vezi s tradicionalnim ili manje-više automatiziranim metodama za pronalaženje dokumenta. Navedena autorica smatra također da se klasifikacija s razlogom smatra temeljem svih znanosti i djelatnosti, jer omogućava sistematsko promatranje, brojanje i mjerenje, procjenjivanje i analiziranje pojmova koje ulaze u polje njihove djelatnosti.⁵

Merriam-Webster, online rječnik engleskog jezika, pojam klasifikacija definira kao *čin ili proces stavljanja ljudi ili stvari u cjeline temeljene na sličnostima*.⁶ Iako vrlo jednostavna, definicija je vrlo jezgrovita, i objašnjava samu srž svrhe klasificiranja, a to je upravo grupiranje, odnosno sortiranje stvari (u najširem smislu riječi) prema njihovim sličnostima. Nadopuna tomu, mogao bi jedino biti dodatak koji glasi da se klasifikacijom stvaraju i veze između tih pojmova, te da osim što okuplja pojmove po sličnosti, također razdavlja pojmove koji su različiti, a o čemu također govori Lasić-Lazić⁷.

Emir Žuljević u djelu "Suvremeni Bibliotečki klasifikacioni sistemi", klasifikaciju određuje kao podjelu, raspoređivanje ili razvrstavanje predmeta, pojava i pojmova na razrede, skupine, rodove, vrste, tipove itd. prema određenim kriterijima. Zadaća klasifikacije prema autoru je da se barem većini korisnika omogući da s najmanje teškoća dobiju željenu informaciju.⁸

---

⁴ Lasić-Lazić, Jadranka. Znanje o znanju. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1996. Str. 19.

⁵ Dizdar, Senada. Od podatka do metapodatka. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, 2011. Str. 142

⁶ Merriam-Webster: Online English Dictionary. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/classification> (04.08.2014.)

⁷ Lasić-Lazić, Nav. dj., str. 19

⁸ Žuljević, E. Nav. dj., str. 34.

Lazić-Lasić svrhu klasifikacije vidi u stvaranju reda. Autorica navodi da su uvođenjem reda u znanost, filozofi izgradili razne vrste klasifikacija znanosti, odredili terminologiju, a zatim se iz sveukupne znanosti (filozofije) odvajaju mnoge pojedinačne znanosti i discipline te ponovo klasifikacijom određuju predmet, područje i metode.⁹

Prema *Online Dictionary for Library and Information Science* bibliografska klasifikacija može se definirati kao set organizacijskih principa kojima se informacije raspoređuju, obično prema predmetu ili sadržaju. Identificiranim predmetnim podjelama obično se dodjeljuje kodirani zapis koji predstavlja predmetni sadržaj. Pojedinačne stavke smještene su unutar odgovarajućih predmetnih područja, bilo kao fizičke jedinice ili kao zapisi u katalogu ili bazi podataka.¹⁰

2. Temeljna načela klasificiranja

Mogli bismo reći da klasificirati zapravo znači staviti pojam na logično mjesto oko sličnih ili srodnih pojmova, koji će korisniku olakšati da pronađe željeni pojam. Kako bi se klasifikacija / predmetno označavanje izvelo dobro, potrebno je ispuniti tri temeljna zadatka. Ti zadaci su: odrediti predmet dokumenta, izabrati termin koji sažeto prikazuje predmet, te označiti odnos između pojmova predstavljenih tih terminima.¹¹ Kod klasifikacije je vrlo važno da slijedi određena pravila, kako bi i pretraživanje onda bilo jednostavnije – što u samoj biti i čini smisao klasifikacije. Klasifikacija će biti promašena ako se ne slijede utvrđena pravila ili ako se izvodi proizvoljno, jer tada korisnik, ne znajući kojim pravilima se voditi, ima manje mogućnosti brzo i učinkovito pronaći željeni izvor.

Klasificirati se može na različite načine, tj. uzimajući u obzir različite kriterije. Primjerice, klasificirati se može na temelju formalnih karakteristika kao što su format ili veličina publikacije ili abecedni raspored koji se koristi i u abecednom i u predmetnom katalogu ili pak okupljanje građe prema sličnosti sadržaja.¹² Jedan od zanimljivih problema

---

⁹ Isto, str. 34.

¹⁰ *Bibliographic Control*. // *International Encyclopedia of Information and Library Science*. Drugo izdanje. London New York: Routledge Taylor & Francis Group. 2004. 33.

¹¹ Dizdar, S. Nav. dj., str. 143.

¹² Isto, str. 142.

koji je uočen tijekom izučavanja literature za ovaj rad, bio je odabir gledišta kojim će se odrediti sadržaj glavnih skupina, tj. na temelju čega će se oblikovati glavne skupine. Ponekad su varijacije u glavnim tablicama takve da automatski diskvalificiraju cijeli shemu za druge svrhe, te klasifikacija ne može adekvatno odgovoriti na potrebe ostalih koji bi eventualno tu shemu koristili. Te su klasifikacije izgubile svoju univerzalnost u određenom smislu.

Autorica Lazić-Lasić navodi da iz razne kulturološke perspektive možemo zapravo napraviti različite polazišne točke, ili razne opće skupine, ovisno o tome tko ih stvara i po uzoru na koji kulturni krug. Međutim, osim što se iz različitih gledišta mogu dobiti različite opće skupine, tj. mogu se različito grupirati pojmovi, postoji još jedan problem – a to je nestalnost sustava, s obzirom na promjene u znanosti. Formiranje skupina u klasifikacijskoj shemi je golem posao, traži iznimno znanje i objašnjenje niza odluka o tome prema čemu će jedan pojam biti podređen drugom i što će biti opće skupine. Međutim, nema ni jedne sheme koja može biti stalna. Kako se mijenjaju sadržaji pojmova, odnosno kako se razvija znanost, tako se javlja i potreba za mijenjanjem shema klasifikacijskih sustava, ili pak njihovom stalnom revizijom¹³

Na pitanje zašto klasificirati, zanimljiv, precizan i sažet odgovor nalazimo i u hrvatskom džepnom izdanju UDK, u kojoj se navodi da je za učinkovito korištenje zbirke najbitnija logička organizacija bez obzira na oblik u kojem se informacija može javiti.¹⁴ Time rečeno, klasifikacija je nužna ukoliko želimo maksimalno iskoristiti već postojeće znanje, dakle znanje koje je već netko predstavio. Kada je znanje lako pretraživo, tada je i iskoristivije, te štedi naše vrijeme, a time i novac.

3. Knjižnične klasifikacije

Knjižnična klasifikacija se počela razvijati 1876. godine, odnosno iste godine kad je i Melvil Dewey predstavio svoju decimalnu klasifikaciju.

Kada se govori o knjižničnim klasifikacijama, općenito se može reći da je to sustav kodiranja i organiziranja građe prema određenoj temi, te dodjeljivanje signature određenoj publikaciji. Ona služi kao pomoć pri očuvanju i organizaciji zabilježenog znanja. Također,

---

¹³ Lasić-Lazić, J. Nav. dj., str. 21.

¹⁴ Univerzalna decimalna klasifikacija: hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Leščić. Zagreb: Naklada Nediljko Dominović, 2003. Str. 7.

knjižnična se klasifikacija može shvatiti kao određivanje i dodjeljivanje klasifikacijskih (stručnih) oznaka knjižničnoj građi, tj. onih oznaka koji govore o temi te građe, te gdje ju pronaći.

Postoje tri vrste odrednica na kojima se temelji klasifikacija u knjižničarstvu, a to su: *filozofske odrednice*: što će reći da filozofija znanosti kroz klasifikaciju znanosti predstavlja skup varijabli koje su ostavile trag u formiranju knjižničnih klasifikacijskih sustava, potom *logičke odrednice* koje predstavljaju, možda najznačajniji skup utjecaja što je čitavo vrijeme i kroz praktično i profesionalnu izobrazbu djelovao na odrednice klasifikacije u knjižničarstvu; te *lingvističke odrednice*, predstavljene kroz lingvističku orijentaciju mnogih bibliotekara, kao i kroz opće zanimanje za jezik i komunikaciju. Potonje predstavljaju i težnju da se što bolje ostvari svrha zajednice kojoj se posreduju informacije i znanje.¹⁵

Dakle, knjižnične klasifikacije mogu se podijeliti prema različitim kriterijima: obuhvatu, dubini razrade, načinu izrade, vrsti, strukturi, jeziku, načinu obrade građe te svrsi.

S aspekta obuhvata, knjižnične se klasifikacije dijele na opće (enciklopedijske) knjižnične klasifikacije koje služe za klasifikaciju građe cjelokupnog ljudskog znanja, (npr. DDK, KKK, UDK), te specijalne knjižnične klasifikacije koje služe za klasifikaciju građe samo određenog područja, (npr. *British classification of music*). Obje navedene vrste mogu biti nacionalne i međunarodne.¹⁶

Prema vrsti dijele se na: nabrajajuće knjižnične klasifikacije koje stvaraju abecednu listu pojmova te dodjeljuju brojeve svakom pojmu abecedne liste; hijerarhijsko-enumerativne knjižnične klasifikacije, koje pojmove dijele hijerarhijski, od općih prema specifičnima; te analitičko-sintetičke (fasetne) knjižnične klasifikacije, koje imaju jednostavne elementarne pojmove prikladne za sastavljanje u složene pojmovne cjeline kao iskaze o predmetima dokumenata, a pojmove dijele u međusobno isključive grupe.¹⁷

Što se dubine razrade tiče, dijelimo ih na plitke klasifikacije, tj. one koje se koriste za klasifikaciju časopisa, zatim dublje (srednje) razrađene klasifikacije čija se primjena očituje u

---

¹⁵ Lasić-Lazić, J. Nav. dj., str. 17.

¹⁶ Isto, str. 31.

¹⁷ Isto.

klasifikaciji knjiga i u bibliografskim svrhama, te najdublje (podrobno) razrađene klasifikacije koje se koriste se za klasifikaciju članaka.¹⁸

Kada govorimo o načinu izrade, dijele se na izrađene na temelju znanja predmetnih stručnjaka, enciklopedija, klasifikacija znanosti i leksikona; te izrađene na temelju sadržaja (tj. na temelju određene knjižnične građe).¹⁹

Strukturalno, dijele se na jednodimenzionalne i višedimenzionalne; prema jeziku dijele se na one koje koriste umjetni, kontrolirani jezik klasifikacije te one koje koriste prirodni, kontrolirani ili polukontrolirani jezik. Prema načinu obrade građe dijele se na klasifikacije sa stručnom obradom, klasifikacijskim indeksom te klasifikacije s predmetnom obradom, abecednim predmetnim indeksom; a prema svrsi uporabe dijele se na one koje upotrebljavamo za fizički raspored građe, raspored sadržaja, bibliografiju, časopise te članke.²⁰

Usporedba knjižničnih klasifikacija vrši se na temelju idućih svojstava: „tip zapisa“ gdje zapis može biti čist, pa se sastoji samo od npr. znamenaka; ili mješovit pa koristi abecedu i znamenke ili simbole, za što je odličan primjer UDK. Nadalje sljedeće svojstvo je „izražajnost“, tj. veza između pojma i strukture podržavanja mnemotehnike, koja se očituje u tome koliko je zapis čitak. „Gostoljubivost“ ili stupanj do kojeg je klasifikacija sposobna prihvatiti nove teme vrlo je bitan segment klasifikacijskih sustava, jer si time shema zapravo produžuje svoj potencijal korištenja. U tom smislu, klasifikacija s dvotočkom je otišla najdalje od onih koji će biti obrađeni u ovom radu.

Većina knjižnica srednje veličine, mogla bi sasvim solidno pokriti sve svoje potrebe uporabom jedne od tri klasifikacije o kojima se govori u ovom radu.

3.1. Deweyeva Decimalna Klasifikacija

Deweyeva decimalna klasifikacija (naziva se još i Deweyev decimalni sustav) je sustav primarno, knjižnične klasifikacije. DDK je najrašireniji sustav klasifikacije u svijetu, te ga danas koriste knjižnice u više od 135 zemalja svijeta.

---

¹⁸ Isto.

¹⁹ Isto, str. 32.

²⁰ Isto, str. 30-32.

Autor klasifikacijskog sustava Melvil Dewey utemeljitelj je American Library Association, The Library Journal i School of Library Economy. Nacrt DDK je izradio za potrebe knjižnice Amherst Collegea, 1873. godine. Godine 1876. u zborniku *Public Libraries in the United States of America* široj javnosti prvi put iznosi osnovne principe svoje klasifikacije čije je prvo izdanje objavljeno iste godine pod nazivom *A Classification and Subject Index for cataloguing and arranging the books and pamphlets of a library*.²¹ Od tada se neprestano vrši revizija kako bi se održao korak s ekspanzijom znanja, a posljednje 22. revidirano izdanje objavljeno je 2003. godine. Prema Žuljević s DDK klasifikacijska oznaka je postala "stvarna" adresa nekog dokumenta kojeg zadržava "za čitav svoj život" te je tako u slučaju stručnog smještaja fonda nepotrebna oznaka police kako bi se dokument mogao smjestiti, a kasnije i pronaći.²²

Ovaj klasifikacijski sustav je našao široku primjenu u angloameričkim i zapadnoeuropskim zemljama, a klasifikacija je prisutna i na webu.²³

Temelj DDK je organizacija sveukupnog znanja u deset glavnih skupina prikazanih arapskim brojevima. Svaka glavna skupina sadrži još dodatnih 10 podskupina, a svaka podskupina sadrži 10 sekcija. Cijeli se sustav tako može prikazati pomoću 10 glavnih skupina, 100 podskupina i 1000 sekcija.

Predmetno kazalo uz tablice najvažnija je osobina sustava, jer ona služi i za klasificiranje i za pronalaženje, budući da izraz u prirodnom jeziku upućuje na odgovarajuću stručnu skupinu.²⁴

Odabir decimale kao kategorije omogućava da DDK postoji kao numerički sustav i hijerarhijski organiziran sustav s bogatim vezama među predmetima. Emir Žuljević drži da je Dewey postigao mnogo više nego što se to na prvi pogled može učiniti, i čega ni on sam nije bio u dovoljnoj mjeri svjestan, misleći pri tome da se ovom klasifikacijskom shemom otvorila mogućnost gotovo beskonačnog širenja, jer se svakih 10 skupina može nadalje podijeliti na sljedećih 10 skupina i tako u nedogled. Tu nije kraj Deweyevim doprinosima klasifikaciji. Spajanjem elemenata iz različitih dijelova sustava stvara se broj koji predstavlja sadržaj predmeta koristeći se dijelovima fasetne klasifikacije. Nadalje, Žuljević kaže da je uvođenje tipiziranih podjela bitno utjecalo na kvalitetu sustava. Ovo ne samo da je rezultiralo znatnim smanjenjem obujma klasifikacijskih tablica (jer su na taj način izbjegnuta stalna i neophodna

---

²¹ Žuljević, E. Nav. dj., str. 45.

²² Isto, str. 52.

²³ Lešćić, J. Klasifikacija i predmetno označivanje: Priručnik za stručne ispite. Zagreb: Dominović, 2007. Str. 25.

²⁴ Isto, str. 24.

ponavljanja potpodjela unutar velikog broja klasifikacijskih indeksa) već i mogućnošću dobijanja nove, složene klasifikacijske oznake, koja kao takva nije postojala u obliku već prijekombiniranog klasifikacijskog indeksa.²⁵ Žuljević nastavlja, da je očito upravo ovaj element klasifikacijskog sustava kojeg je izradio Dewey, bio temelj za mogućnost sintetičkog povezivanja – što nas ni manje ni više dovodi do razvoja pomoćnih tablica, a koje će tek s UDK odigrati značajniju ulogu. Ipak, govoreći o pomoćnim tablicama u kontekstu DDK, zapravo govorimo o embrionalnoj formi istih.²⁶ Zaključak je stoga da upravo s DDK započinje razdoblje općih pomoćnih tablica.

Strukturu DDK klasifikacijskog sustava čine glavne tablice 0 – 9 i pomoćne tablice za oblik, mjesto, podjelu književnosti, podjelu jezika, etničke zajednice, osobe i jezike. Brojevi iz pomoćnih tablica ne mogu stajati samostalno. Za razliku od UDK-a koji može koristiti samo jednu znamenku kao oznaku za glavnu skupinu, u DDK-u to nije moguće, pa glavne skupine izgledaju ovako: Skupina 000 sadržava Općenito, dok se skupini 100 nalaze Filozofija i Psihologija. 200 je rezervirana za Religiju; 300 za Društvene znanosti; a u 400, koja je u UDK prazna, nalazi se Jezikoslovlje. U skupini 500 nalaze se Prirodne znanosti i Matematika, te u skupini 600 Tehničke znanosti i Primijenjene znanosti. U skupinu 700 nalaze se Umjetnost i Rekreacija; u skupini 800 Književnost, dok je posljednja, skupina 900 rezervirana za Povijest i Geografiju.

Izuzev skupine 000 – Općenito i 800 – Književnost, djela se klasificiraju prema predmetu stvarajući tako klasifikacijsku oznaku s najmanje tri znamenke, a nedefinirane duljine. Decimalna točka bilježi se iza prve tri znamenke.

Najvažnija osobina ovog sustava je predmetno kazalo (*Relative Index*) koje abecednim redom donosi popis svih pojmova kako u kontekstu u kome se javljaju tako i u kontekstu u kojem bi se eventualno mogli pojaviti. Kazalo DDK uključuje i sinonime i upute na druga mjesta te na taj način postaje i koristan vodič u proučavanju pojmovnih veza u DDK. Tako se npr. pojam „obrazovanje“ nalazi na približno 60 mjesta.²⁷

Tablice DDK osnova su složenije Univerzalne Decimalne Klasifikacije (UDK) koja spaja osnovne Deweyeve brojeve s odabranim interpunkcijskim znakovima.

---

²⁵ Isto, str. 53.

²⁶ Isto

²⁷ Isto, str. 55.

Zaključno o DDK

Osnovna prednost DDK je njegova univerzalnost, jednostavnost, pogodna struktura sustava koja omogućuje daljnje širenje i vrlo dobro predmetno kazalo.²⁸ Glavnim nedostacima sustava smatra se razdvojenost srodnih skupina lingvistike i književnosti, različiti kriteriji pri razradi pojedinih stručnih skupina (npr. društvene znanosti dijele se po disciplinama, geografija po kontinentima) i različita razrađenost pojedinih skupina. Jedan od nedostataka DDK je njegova nemogućnost prilagodbe i praćenja razvitka znanstvenih disciplina osobito u području strojarstva i informatike te zbog toga mnoge akademske knjižnice u SAD-u ne koriste DDK.²⁹ Osim toga, Žuljević napominje da je DDK relativno slabo razvio upotrebu općih pomoćnih tablica, pa su sintetičke mogućnosti DDK-a zapravo vrlo ograničene i uglavnom iscrpljene alatima „podijeli kao“ i „dodaj na“. Upravo zbog zanemarivanja sintetičkih mogućnosti, koje je sama uvela, ali koje nije nikad u dovoljnoj mjeri razvila, DDK nije mogla uspješno riješiti problem klasificiranja višepredmetnih djela. S tendencijom interdisciplinarnog i transdisciplinarnog povezivanja u znanosti sve je veći broj publikacija koje pri ovakvom stanju stvari bivaju samo djelomično klasificirane.³⁰

Zaključak bi dakle bio da je DDK, unatoč značajnom koraku k fasetizaciji, i dobrim osnovama za razvitak sintetičkih mogućnosti; ostala zapravo enumerativna klasifikacijska shema. Ipak, budući da revizije ove klasifikacije nisu ni radikalne ni česte³¹, u usporedbi s Klasifikacijom s dvotočkom, očito Deweyev sustav sasvim solidno zadovoljava potrebe 95% javnih knjižnica u SAD-u.³²

Primjeri DDK-a³³ su:

283 Anglican churches (Anglikanske Crkve)

616 Diseases (Bolesti)

822 English drama (Engleska drama)

3.2. Univerzalna Decimalna Klasifikacija

---

²⁸ Isto

²⁹ Isto, str. 56.

³⁰ Isto, str. 57.

³¹ Lešćić, J. Nav. dj. Str. 25.

³² Isto.

³³ Dewey Decimal System – A guide to call numbers. <http://www.library.illinois.edu/ugl/about/dewey.html> (22.09.2014.)

Univerzalna decimalna klasifikacija je opća shema za organizaciju znanja odnosno njegovo razvrstavanje u odgovarajuće skupine. Ova klasifikacija je hijerarhijska, sintetička i dijelom enumerativna, a razvijena je na temelju Deweyeve decimalne klasifikacije i prihvaćena u mnogim knjižnicama svijeta.³⁴ Nastala je između 1905. i 1907. godine (prvo izdanje), dok je drugo izdanje nastalo između 1927 i 1933. godine. UDK su osmislili belgijski pravnici Henri La Fontain i Paul Otlet. Uvelike je izrađena po uzoru na Deweyevu decimalnu klasifikaciju, međutim prilagodbe i proširenja u odnosu na istu, veoma su vidljive. Emir Žuljević razjašnjava i izazove s kojim se DDK suočavala s obzirom na probleme koji su bili postavljeni pred knjižničnu zajednicu toga doba. Glavni i osnovni problem, bio je dakako sve teži način brzog i učinkovitog pronalaska određenih publikacija, pa se često događalo i to da je, u jednom trenutku bilo lakše ponoviti određeni eksperiment i potrošiti veliku količinu novaca u tom pothvatu, nego li pronaći literaturu o tom istom, već napravljenom eksperimentu. Na tragu takvih iskušenja, nastala je i UDK.³⁵

Ako ćemo definirati sam pojam UDK, možemo reći da je to informacijski jezik za predmetno označavanje i pretraživanje, tj. klasifikacijski jezik koji se koristi u svrhu predmetnog označavanja dokumenta, realija itd., u širokom rasponu formata.³⁶ UDK koristi mješoviti tip zapisa, što znači da se koriste i znamenke i simboli, o čemu će nešto više riječi biti u nastavku.

Univerzalna Decimalna Klasifikacija je djelomice enumerativna, jer vuče svoje korijene od DDK i najbolji primjer za to je skupina „fotogrametrija“. U toj skupini postoji mnogo oznaka koje umjesto da su rastavljene i pojedinačno navedene, stoje kao jednostavne oznake. Međutim, ona je i analitičko-sintetička klasifikacija što znači da se pojam može analizirati, tj. rastaviti na jednostavne elemente, te ih sintetizirati, tj. ponovno kombinirati u novu stručnu oznaku.³⁷

Osnova univerzalnosti UDK je u tome što je unutar jednog klasifikacijskog sustava pokriveno cjelokupno znanje, a klasifikacija se također može primijeniti u brojne svrhe (za razne formate i razne vrste dokumenata). UDK je također i vrlo fleksibilna jer omogućuje da se okupe sve uputnice na jedan predmet, a u isto vrijeme predmetnom specijalistu olakšava

---

³⁴ Leščić, Jelica. Univerzalna decimalna klasifikacija u online okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 39, 3/4 (1996), str. 17.

³⁵ Žuljević, E. Nav. dj., str. 16.

³⁶ McIlwaine, Ia. Univerzalna decimalna klasifikacija: Upute za uporabu. Lokve: Benja; Zagreb: Nacionalna i Sveučilišna knjižnica; Osijek: Filozofski fakultet, 2004. Str. 23.

³⁷ Isto, str. 28.

pronalaženje informacija koje se odnose na njegov (češće uže) interese. UDK je i „opća“ klasifikacija, a to se može dvojako tumačiti – klasifikacija uključuje sva područja znanja, ali se može i primjeniti na zbirke koje na sličan način pokrivaju cjelinu znanja.³⁸

Sustav oznaka ove klasifikacije, temeljen na arapskim brojkama, ima vrlo izražajne mogućnosti, tako da su subordinacija i koordinacija često jasne same po sebi, što sustav čini pogodnim za strojno pretraživanje.³⁹

Disciplinarna osnova, na kojoj se temelji, znači da je ova shema organizirana u skupine (tj. discipline – područja) koja onda možemo dalje podijeliti na podskupine (ili podpodručja tih disciplina).

Aspektnost sheme znači da se pojmovi u tablicama mogu pojaviti u više različitih skupina, jer ih možemo sagledavati iz više različitih aspekata. Ovo je veoma bitno načelo ove klasifikacije jer omogućava određenom pojmu nekoliko mjesta u tablici, od kojeg svako zastupa njegov različit aspekt. Na primjer, jednostavan pojam „konj“ ima aspekte koji su dozvoljeni pod Zoologija, Uzgoj životinja, Prijevoz, Sport i rekreacija. Podređenost jednostavnih pojmova poljima proučavanja odražava uobičajena očekivanja korisnika informacijskih sustava. Manje je vjerojatno da će zoolog biti više zainteresiran za jedinice o konjskim utrkama nego za jedinice o zoologiji vrsta konja.⁴⁰

Primjer skupina u kojima se može pronaći termin "konj":⁴¹

Konj (uzgoj)	636.1
Konj (zoologija)	599.723

Primjer hijerarhijske strukture u UDK:⁴²

- (410) Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske
- (410.1) Engleska
- (410.11/.12) Jugoistočna Engleska

Primjer koordinacije u UDK:⁴³

---

³⁸ Isto, str. 3.

³⁹ Isto, str. 4.

⁴⁰ Lešćić, J. Nav. dj., str. 9.

⁴¹ Univerzalna decimalna klasifikacija: hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Lešćić. Zagreb: Naklada Nediljko Dominović, 2003. Str. 254.

⁴² McIlwaine, I.C., Nav. dj. Str. 26

⁴³ Univerzalna decimalna klasifikacija: hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Lešćić.

(44 + 460) Francuska i Španjolska

(622 + 669) Rudarstvo i metalurgija

Zadnji primjer, tj. sintetičnost klasifikacijskog sustava ogleda se u tome što su enumerirane skupine građevni sklopovi pomoću kojih se mogu izraziti složene i kompleksne skupine, primjenom raznih mogućnosti sinteze. Time je moguće specificirati pojam u kombinaciji, bez obzira jesu li utemeljitelji klasifikacije predvidjeli potrebu za takvom kombinacijom ili nisu.⁴⁴

Što se specifikacije u ovoj shemi tiče, ona se postiže na 3 načina: izravnom podjelom skupine, dodavanjem pomoćnih brojeva i povezivanjem oznake danog predmeta s oznakom za drugi predmet pomoću simbola za povezivanje.

Osim glavnih brojeva, UDK se sastoji i od dviju vrsta pomoćnih oznaka; opće pomoćne oznake i specijalne pomoćne oznake. Opće pomoćne tablice se mogu kombinirati sa svim skupinama glavnih tablica, pa se objavljuju kao posebna cjelina, dok su specijalne pomoćne tablice vezane isključivo za određene stručne skupine unutar glavnih tablica, pa se tiskaju u okviru istih (oznaka: .0 ili -0/-9).

Opće pomoćne tablice sastoje se od općih pomoćnih brojeva (oznake) za jezik (=, oznake za oblik (0...), oznake za mjesto (1/9), oznake za rase, etničke skupine i narode (=...), oznake za vrijeme „...“, te opće pomoćne oznake za opće karakteristike. Iako je postojala i opća pomoćna tablica za gledišta, ta je praksa napuštena, jer su sva zaista bitna gledišta već pokrivena drugim mehanizmima.

Simboli sintetičke naravi u Univerzalnoj Decimalnoj klasifikaciji su: plus (+) za povezivanje, i to najčešće pojmova koji nisu blisko povezani. Kosa crta (/) je znak proširenja. Znakovi za odnos, kojeg čine osim dvotočke (:) i dvostruka dvotočka (::) određuju raznovrsne čvršće međusobne odnose dvaju ili više klasifikacijskih pojmova pa se u tom slučaju kataloški listići u stručnom katalogu rade u dva primjerka i ulože u obje skupine⁴⁵ Također, treba napomenuti da se jednostruka dvotočka : odnosi na pojmove koji su ravnopravni u publikaciji,

---

Zagreb: Naklada Nediljko Dominović, 2003. Str. 27.

⁴⁴ Isto, str. 8.

⁴⁵ Žuljević, E. Nav. dj., str. 91.

pa je dopuštena i inverzija, a da dvostruka dvotočka :: inverziju ne dopušta, jer bi tada stvorila „lažne veze.“⁴⁶

U UDK postoji i predmetno označavanje oznakama iz izvora izvan UDK. Simbol ili broj iz izvora izvan UDK može se dodati za posebne detalje; treba biti odvojen od UDK oznake slovom ili drugim delimitirajućim znakom (kao što su ljestvice # npr.)⁴⁷, a osim toga u UDK se mogu koristiti i osobna imena, kratice ili akronimi koji se izravno dodaju UDK broju.

Opće pomoćne tablice sadrže još i opće pomoćne oznake za svojstva -02; materijale -03; odnose, procese i postupke -04; te za osobe i osobne karakteristike.

Glavne tablice Univerzalne Decimalne Klasifikacije sastoje se od 10 glavnih skupina⁴⁸, od kojih su 9 popunjenih, a jedna stoji slobodna i u nju će se najvjerojatnije biti prebačena medicina. Glavne skupine označene su brojevima od 0 do 9.

Zaključno o UDK

Temeljna načela UDK su aspektnost, pa su pojmovi koji se obrađuju podložni aspektu s kojeg se promatraju, hijerarhijska struktura, što znači da se svake skupine može podijeliti u svoje podskupine, te sintetičnost, što znači da su enumerirane skupine građevni sklopovi pomoću kojih se mogu izraziti složene i kompleksne skupine i to označivanjem pomoću raznih mogućnosti sinteze.⁴⁹

Najčešća kritika za UDK je da vezana uz činjenicu što je mnoge opće i specijalne biblioteke, bibliografije, kao i dokumentacioni centri ne žele prihvatiti u svojim 'kućama', jer smatraju da način kako je izrađena klasifikacijska shema pojedinih područja u UDK tablicama

---

⁴⁶ Isto, str. 92.

⁴⁷ Univerzalna decimalna klasifikacija: hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Lešić. Zagreb: Naklada Nediljko Dominović, 2003. Str. 15.

⁴⁸ Prva skupina označena je arapskom znamenkom 0, a odnosi se na znanost i znanje, organizaciju, računalnu znanost, informaciju, dokumentaciju, knjižničarstvo, institucije te publikacije. Druga skupina nosi oznaku 1 i čine ju filozofija i psihologija. Treću skupinu s oznakom 2 čine religija i teologija, a pod oznakom 3 stoje društvene znanosti. Oznaka 4 je, prazna, te će u nju vjerojatno biti premještena medicina iz skupine 6. Pod oznakom 5 nalaze se prirodne znanosti i matematika, a najnaseljenija skupina je pod oznakom 6, u koju spadaju primijenjene znanosti, medicina, tehnika i tehnologija. U ovoj se skupini nalazi čak oko 54% ukupnih termina cijele klasifikacijske sheme. Pod oznakom 7 stoje umjetnost, razonoda i sport, pod oznakom 8 spadaju jezici, lingvistika i književnost, a u zadnjoj se skupini, pod oznakom 9, nalaze geografija i povijest, te biografija i arheologija

⁴⁹ McIlwaine, I.C. Nav. dj., str. 8. – 9.

ne odgovara današnjem stupnju razvitka u tim znanostima. UDK je zaista u nekim dijelovima nedovoljno razrađena i zastarjela. Za takva se područja sve češće izrađuju specijalne klasifikacijske sheme i tezaursi.⁵⁰

Ipak, pozitivna strana ove sheme je dopušteno kombiniranje glavnih i pomoćnih oznaka što ovu shemu svrstava u sintetičke sustave, a njegova hijerarhijska struktura pomaže uz to i pri bilježenju širih i užih pojmova.⁵¹

Kod UDK se mogu izdvojiti različiti elementi iz oznake skupine, kako bi onda svaki od tih elemenata bio dostupan u pretraživanju. S obzirom na to da je ova shema analitičko-sintetički sustav, dopušteno je povezivanje pojmova pa se složena oznaka može rastaviti na svoje sastavne dijelove.⁵²

To, ukratko znači da je Univerzalna Decimalna Klasifikacija odličan materijal za prevladavanje problema s kojim se korisnici susreću u mrežnom okruženju.

3.3. Klasifikacija s dvotočkom

Klasifikaciju s dvotočkom osmislio je Ranganathan, indijski matematičar i knjižničar čija je klasifikacija ponudila novi pristup sinteze ukupne znanosti. Ovaj proces bi se mogao opisati i kao proces prelaska knjižničnih klasifikacijskih sustava s prijekoordinatnih sustava u poslijekoordinirane klasifikacijske sustave.⁵³

Klasifikacija s dvotočkom odvija se u dva procesa, a to su analiza predmeta u njegove elementarne pojmove, te sinteza koja podrazumijeva proces kombiniranja tih pojmova u indeksni niz.⁵⁴ Važno je izvući bitne termine iz predmetnog područja koji se onda grupiraju u odgovarajuće fasete, a za navođenje indeksnog niza Ranganathan je napravio i fasetni obrazac koji se sastoji od pet osnovnih kategorija.

---

⁵⁰ Filaković, Ljerka. Kritike UDK i prijedlozi Ingetraut Dahlberg i Adolf-Friedrich Schmidta za reformu UDK. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 23, 1/4 (1977-1978), str. 17.

⁵¹ Usp. Leščić, Jelica. Univerzalna decimala klasifikacija u online okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 39, 3/4 (1996), str. 19.

⁵² Usp. McIlwaine, la C. Prilagodba UDK-a mrežnom svijetu. Prevela Jelica Leščić. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), str. 54-55.

⁵³ Žuljević, E. Nav. dj., str. 177.

⁵⁴ Dizdar, S. Nav. dj. str. 151.

Prema Jelici Leščić, fasetna se analiza temelji na razlaganju predmetnog područja na temeljne kategorije i sintezi koja znači kombiniranje pojmova koji zastupaju te kategorije u svrhu izražavanja složenih predmeta.⁵⁵

Klasifikacija s dvotočkom polazi od pet fasete, tj. Fundamentalnih kategorija unutar kojih se mogu svrstati svi pojmovi. Važno je napomenuti da svi predmeti koji se analiziraju ne moraju imati sve moguće fasete, ipak, fasete „personality“ i „energy“ trebale bi sadržavati svi predmeti koji se analiziraju, dok ostale tri fasete mogu i ne moraju biti istaknute.

Interpunkcijski znakovi koji se koriste u klasifikaciji s dvotočkom su sljedeći:

, Personality⁵⁶ ; Matter⁵⁷ : Energy⁵⁸ .Space ' Time

Što se tiče fasete „Space“ i „Time“, one su „najrazumljivije i najlakše se određuju, a njihovi elementi su geografski pojmovi, nazivi kontinenata, država, gradova ili pak nazivi vremenskih pojava kao što su stoljeća, desetljeća i sl.⁵⁹

Ranganathan je na ideju klasifikacije s dvotočkom došao pokušavajući smisliti način kako nadići nedostatke postojećih enumerativnih shema, koja bi bez poteškoća mogla prihvatiti bilo koji novi sadržaj.⁶⁰

Dakle, možemo reći da je Ranganathanovu pažnju posebno zaokupio problem gostoljubivosti kod enumerativnih shema koje su tada (a i dan danas) vladale, a čiji problem mora biti riješen s obzirom na brzinu pojavljivanja novih znanja koja trebaju biti adekvatno klasificirane. Ovome u prilog idu i tablice s podacima o porastu broja otkrića iz raznih polja znanosti, a koje je iznio sam Ranganathan u svom djelu "*Colon Classification : a preview - Library Science with a slant to Documentation*", iz 1969.

U to vrijeme dolazi do eksplozije novih otkrića, stoga i do potrebe za klasifikacijom tih novih otkrića. Shodno tome trebalo je riješiti problem „umetanja“ ovih otkrića u već

---

⁵⁵ Leščić, Jelica. Suvremeni sustav sadržajne obrade: Integrirani sustav. http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2012/06/86_Lescic_2000_1-2.pdf (06.08.2014.)

⁵⁶ Fasete „personality“ označava dio nekog predmeta, odnosno sadržaja koji mu daje njegovu cjelovitost, bez koje taj predmet nije potpun. Primjer za to u kemiji je npr. element o kojem se govori, a u geografiji zemlja koja se opisuje.

⁵⁷ Primjer za fasetu „matter“ u kemiji bila bi npr. supstanca. Žuljević navodi da je zbog nekih promjena u fasetama E i M ponekad teško odrediti o kojoj se točno radi.

⁵⁸ „Energy“ je fasete za koju Žuljević kaže da postoji gotovo u svakoj kategoriji, a obuhvaća razne aktivnosti, procese, operacije, probleme koji nisu konkretne, opipljive stvari nego procesi koji uključuju trošenje energije, te se kao primjer navodi metabolizam.

⁵⁹ Isto.

⁶⁰ Žuljević, E. Nav. dj., str. 140.

postojeće okvire koje klasifikacije nude. Tu dolazimo do činjenice da enumerativne klasifikacijske sheme, čije su oznake već unaprijed određene (sastavljene), nikako nisu optimalno rješenje.

Proces predmetnog označavanja u fasetnoj klasifikaciji počinje formulacijom glavnog predmeta. Izražava se pomoću niza fokusa⁶¹ koji se uzimaju iz faseta i svrstavaju u fiksni raspored. Ovakva procedura omogućava da se formiraju grupe za dokumente čiji su predmeti izraženi kombinacijom karakteristika promatranih s različitim aspektata.⁶²

Što se tiče utjecaja i međusobne usporedbe klasifikacija, najveći utjecaj na stvaranje klasifikacije s dvotočkom imala je Blissova Bibliografska klasifikacija.⁶³

Za razliku od Deweya, koji je ponudio praktičnu definiciju bibliografske klasifikacije i svodi se na potrebu svrhovitog rasporeda na policama sa sustavom decimalnih oznaka, te znanstvenog pristupa Blissa koji kaže da klasifikacija u knjižnici mora pratiti klasifikaciju znanosti i izobrazbe, Ranganathan je unio sasvim novi pristup. Naime, upravo s klasifikacijom s dvotočkom krenulo se u ostvarivanje sinteze ukupne znanosti.⁶⁴

Opće skupine iz prve grupe obilježene su malim slovima latinice i namijenjene su uobičajenom općem materijalu, tj. publikacijama koje ne pripadaju ni jednoj određenoj glavnoj skupini. Druga grupa glavnih skupina označava se arapskim brojevima i obuhvaća predmete novijeg datuma pojavljivanja, koje nije moguće uključiti u tradicionalne glavne skupine, a koje se više-manje odnose na čitavo područje tradicionalnih glavnih skupina. Treća grupa obuhvaća tradicionalne glavne dok četvrta grupe glavnih skupina okuplja novoformirane skupine koje čine različite discipline, a razvijene su iz pojedinih općih skupina ili tradicionalnih glavnih skupina.⁶⁵

Osim ovih općih grupa skupina, sastavni dio klasifikacije s dvotočkom su i pomoćne tablice koje se razvrstavaju u četiri skupine. Prva skupina se odnosi na dokumente koji znače pristup određenom predmetu, druga služi za redukciju opsega samog predmeta, treća se odnosi na vrijeme i četvrta na geografski prostor.

---

⁶¹ Fokus može biti bilo koji pojam, a budući da se često umjesto fokusa uzimaju samo njihovi brojevi, ovaj proces može izgledati vrlo složeno, a za početnika i nepregledno.

⁶² Dizdar, S. Nav. dj. str. 152.

⁶³ Dizdar, S. Nav. dj. str. 153.

⁶⁴ Žuljević, E. Nav. dj., str. 141.

⁶⁵ Isto, str. 143.-144.

Iako ima mnogo znakova i simbola, pa isprva može djelovati zbunjujuća ili navesti na zaključak da se teško čita, klasifikacija s dvotočkom uz pomoć PMEST-a zapravo nije teško čitljiva. Kako je svaka faseta uvedena specifičnim znakom interpunkcije, većih problema u prepoznavanju fasete nema.⁶⁶

Iako često zamjeraju ovoj klasifikaciji činjenicu da je složena i za početnika teško uporabljiva, mora se naglasiti da je složenost neizbježna za sustav koji omogućuje sintetiziranje stručne oznake različitih tipova složenih i kompleksnih dokumenata. Pozitivne strane ove klasifikacije definitivno su gipkost, fleksibilnost, koenkstenzivnost tj. potpuno podudaranje sa sadržajem označenog dokumenta, te gostoljubivost stručnih oznaka. Žuljević je pomalo znakovito naglasio da budućnost ove sheme ne leži možda toliko u njezinoj širokoj prihvaćenosti koliko u smislu temelja (zametka) svih budućih shema koje bi se mogle nositi sa ogromnom količinom znanja što iz dana u dan raste.⁶⁷

Primjena klasifikacije s dvotočkom danas nije široko rasprostranjena, osim možda u Indiji, iz više razloga. Kao prvo ova je klasifikacija tek u nastajanju, i konstantno se na njoj rade temeljite i radikalne promjene u svrhu poboljšanja sustava – stoga ni jedna knjižnica, pogotovo ona veća, ne razmišlja ozbiljno o reklasifikaciji fonda (što je skup proces) na sustav koji još praktički nije dovršen. Prema, doduše relativno zastarjelim podacima, 1988. godine, Žuljević navodi da se klasifikacija s dvotočkom koristi u samo jednoj knjižnici u Velikoj Britaniji. Uz kratak pregled na internetu, nisam pronašao niti jednu knjižnicu u Hrvatskoj u kojoj se koristi klasifikacija s dvotočkom.

Zaključak o klasifikaciji s dvotočkom

Od početaka klasifikacijskih sustava do danas uvelike se promijenio koncept samih klasifikacija, koje redom postaju sve fasetnije. Ranganathan je Klasifikacijom s dvotočkom riješio problem preklapanja disciplina tako što je (po uzoru na Bliss) uveo formalni, strukturalni element u univerzalnu klasifikaciju. Metoda fasetne analize predstavljala je značajan iskorak jer se tako svaki bitni aspekt mogao označiti, bez da pri tom klasifikator naiđe na problem.⁶⁸

---

⁶⁶ Žuljević, E. Nav. dj., str. 148.

⁶⁷ Isto.

⁶⁸ Usp. Dahlberg, I. Načela klasifikacijske strukture: istraživanja, iskustva, zaključci. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/4 (2001), str. 57.

Primjeri oznaka u klasifikaciji s dvotočkom su:⁶⁹

E9G, 92:3	Biochemical analysis of alkaloids (Biokemijska analiza alkaloida)
Q7:26	Muslim Traditions (Muslimanski običaji)
Z53	French Law (Francusko pravo)

Zaključak

Za klasifikaciju, u smislu u kojem je poznajemo danas, možemo reći da je već ustaljen alat za praktičnu primjenu u raznim informacijskim institucijama i sustavima.

Ipak, treba napomenuti da osim te ustaljene uloge koju klasifikacija nosi od svojih samih početaka, postoji i sve razrađenija teorijska osnova koja osim stručnjaka klasifikatora, plijeni pažnju i teoretičara raznovrsnih profila. Neupitna filozofska nota, koja je u klasifikacijskoj teoriji prisutna, a koju su postepeno budili od Deweya, Otleta i La Fontaina, preko Blissa i Cuttera, sve do Ranganathana, pruža svakome novo-zainteresiranom za nju, jednu novu dimenziju shvaćanja nje same, ali i svijeta oko sebe što posljedično otvara nove aspekte istraživanja ove teme. Klasifikacija se više ne gleda kao puki alat za slaganje građe prema nekom redu, već se pokušava dokučiti bit samog čina klasifikacije.

Kako bismo što preciznije i svrsishodno odredili koju ćemo klasifikacijsku shemu koristiti za uređenje kakvog fonda, prvo treba utvrditi koje su karakteristike fonda (njegova veličina, namjena, profil korisnika i sl.), a zatim pažljivo proučiti različite klasifikacijske sustave i njihova načela, kako bi se donijela optimalna odluka, budući da ne postoje „objektivno“ dobri ili loši klasifikacijski sustavi, već to ovisi o potrebama pojedine informacijske ustanove, tj. njezina fonda.

Kod DDK, temeljno i najizraženije je načelo hijerarhičnosti, što znači da se svaka skupina sastoji od svojih podskupina. Nadalje, što se UDK tiče, neka od važnijih načela su osim već i kod DDK-a spomenute hijerarhičnosti - univerzalnost, aspektnost i sintetičnost, a upravo je ovo potonje, dakle sintetičnost najizraženija kod posljednje u nizu opisane klasifikacijske sheme – klasifikacije s dvotočkom.

---

⁶⁹ Colon Clasification: An outline with examples. <http://www.iskoi.org/doc/colon.htm> (22.09.2014.)

Literatura:

Dizdar, Senada. Od podatka do metapodatka. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, 2011.

Dahlberg, Ingetraut. Načela klasifikacijske strukture: istraživanja, iskustva, zaključci. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), str. 26-37.

Encyclopedia of library and information science. New York: Marcel Dekker, 1971.

Filaković, Ljerka. Kritike UDK i prijedlozi Ingetraut Dahlberg i Adolf-Friedrich Schmidta za reformu UDK. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 23, 1/4 (1977-1978), str. 17-28.

Lasić-Lazić, Jadranka. Znanje o znanju. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1996.

Lasić-Lazić, J.; Slavić, A.; Banek Zorica, M.. Bibliotečna klasifikacija kao pomagalo u organizaciji znanja. / Odabrana poglavlja iz organizacije znanja / Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2004. Str. 10-33.

Leščić, J. Klasifikacija i predmetno označivanje: Priručnik za stručne ispite. Zagreb: Dominović, 2007.

Leščić, Jelica. Suvremeni sustav sadržajne obrade: Integrirani sustav. http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2012/06/86_Lescic_2000_1-2.pdf (06.08.2014.)

Leščić, Jelica. Univerzalna decimalna klasifikacija u online okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 39, 3/4 (1996), str. 17-31.

Mellwaine, la C.. Univerzalna decimalna klasifikacija: upute za uporabu. Lokve: Benja; Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica; Osijek: Filozofski fakultet, 2004.

Mellwaine, la C.. Prilagodba UDK mrežnom svijetu. Prevela Jelica Leščić. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), str. 52-67.

Merriam-Webster: Online English Dictionary. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/classification> (04.08.2014.)

Slavić, Aida. UDK i druge opće velike klasifikacijske sheme dostupne na webu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), str. 110-128.

Slavić, Aida. Predmetni pristup informacijama na Internetu i knjižnična klasifikacija. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), str. 82-95.

Tadić, Katica. Rad u knjižnici. Opatija: Naklada Benja, 1994.

Univerzalna decimalna klasifikacija: hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Leščić. Zagreb: Naklada Nedičko Dominović, 2003.

Žuljević, Emir. Savremeni bibliotečki klasifikacioni sistemi. Sarajevo: Društvo bibliotekara Bosne i Hercegovine, 1988.